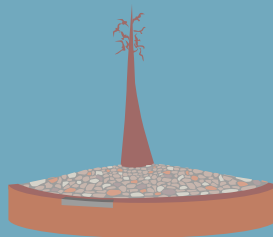
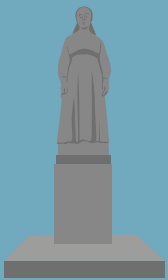
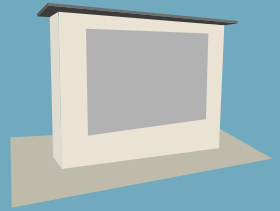
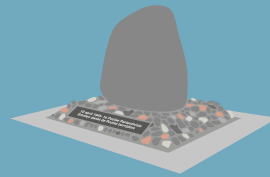
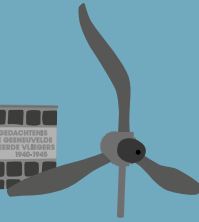
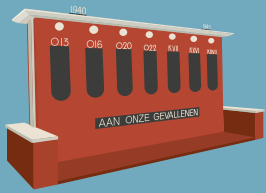

ADOP TEER E MONU MENT

We zijn blij dat jullie school een oorlogsmonument heeft geadopteerd! Door een monument of oorlogsgraf te adopteren en zelf een herdenking te organiseren, raken jaarlijks tienduizenden kinderen in Nederland betrokken bij de (lokale/regionale) geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog, de traditie van herdenken en bijbehorende rituelen. Met het lesmateriaal onderzoeken leerlingen in de onderbouw van het voortgezet onderwijs het verhaal van het monument, denken ze na over het belang van herdenken en vieren en geven ze vorm aan hun eigen herdenking.

TIP

Neem contact op met het lokale 4 en 5 mei-comité, oranjecomité of de gemeente om te kijken wat er al bij het monument gebeurt en of er afstemming en/of samenwerking mogelijk is. Kijk ook eens op de herdenkingskaart: 4en5mei.nl/herdenkingskaart.

DATABASE

Op 4en5mei.nl/oorlogsmonumenten kun je meer informatie vinden over jullie monument. Je kunt bijvoorbeeld lezen over de geschiedenis van het monument, van welk materiaal het monument gemaakt is en welke tekst erop staat. Op de pagina van het monument staat ook vermeld welke school het monument geadopteerd heeft. Ook jullie school dus! Monumenten kunnen door meerdere scholen geadopteerd worden.

DOELSTELLINGEN

De doelstellingen* van Adopteer een monument zijn:

Onthouden

De leerlingen kunnen een beschrijving geven van de lokale oorlogsgeschiedenis en de gebeurtenis of de persoon waar het monument aan herinnert.

Begrijpen

- De leerlingen kunnen uitleggen dat op 4 mei, tijdens de Nationale Dodenherdenking, maar ook op andere dagen in het jaar, allen – burgers en militairen – die in het Koninkrijk der Nederlanden of waar ook ter wereld zijn omgekomen of vermoord sinds het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, in oorlogssituaties en bij vredesoperaties herdacht worden.
- De leerlingen kunnen het verhaal achter het monument samenvatten.

Toepassen

De leerlingen voeren een onderzoek uit.

Evalueren

De leerlingen beoordelen de onderliggende waarden van een herdenking.

Creëren

- De leerlingen presenteren de conclusies op hun onderzoeksvraag.
- De leerlingen ontwerpen een plan voor een herdenking bij het geadopteerde monument.

AANSLUITING BIJ KERNDOELEN

Mens en maatschappij

36. De leerling leert betekenisvolle vragen te stellen over maatschappelijke kwesties en verschijnselen, daarover een beargumenteerd standpunt in te nemen en te verdedigen, en daarbij respectvol met kritiek om te gaan.
37. De leerling leert een kader van tien tijdvakken te gebruiken om gebeurtenissen, ontwikkelingen en personen in hun tijd te plaatsen. De leerling leert hierbij over kenmerkende aspecten van het volgende tijdvak: de tijd van wereldoorlogen (1900-1950). De leerling leert daarbij in elk geval de relatie te leggen tussen de gebeurtenissen en ontwikkelingen in de 20^e eeuw (waaronder de Wereldoorlogen en de Holocaust) en hedendaagse ontwikkelingen.
39. De leerling leert een eenvoudig onderzoek uit te voeren naar een actueel maatschappelijk verschijnsel en de uitkomsten daarvan te presenteren.
40. De leerling leert historische bronnen te gebruiken om zich een beeld van een tijdvak te vormen of antwoorden te vinden op vragen, en hij leert daarbij ook de eigen cultuurhistorische omgeving te betrekken

OMGEVINGSONDERWIJS

Adopteer een monument kan ingezet worden als een voorbeeld van omgevingsonderwijs. Leerlingen worden zich aan de hand van het geadopteerde monument bewust van wat er in hun directe omgeving is gebeurd tijdens de Tweede Wereldoorlog.

VERHAAL VAN HET MONUMENT

Het project Adopteer een monument gaat om het onderzoeken van het verhaal van het monument en het (organiseren van en) deelnemen aan een herdenking. Het gaat niet om het onderhouden van het monument.

DUUR VAN HET PROJECT

Het project gaat uit van vijf lessen, maar het is natuurlijk ook mogelijk om losse onderdelen uit dit project te doen.

Introductiefilm bekijken. Onderzoeksdossier vullen en presentatie maken van resultaten.	2 lessen
Denkvragen bespreken. Herdenking voorbereiden.	(minimaal) 2 lessen
Herdenking.	1 lesuur

* Bij de formulering van de doelstellingen is gebruik gemaakt van de taxonomie van Bloom.

TIP

Laat leerlingen in kleine groepen werken aan hun eigen onderzoeksvraag. Houd in de gaten dat de onderzoeksvragen verschillend zijn. Plan de presentaties in één lesuur. Het complete verhaal verhoogt de betrokkenheid van de leerlingen bij hun monument én bij de herdenking.

HET PROJECT

1. Introductiefilm door Lisa Wade

Start het project met het laten zien van de introductiefilm 'Adopteer een monument - Voortgezet Onderwijs'. Lisa Wade vertelt het verhaal van een monument en benoemt de vragen die het oproept. Ze roept de leerlingen op om zelf een onderzoek in te stellen naar de achtergrond van hún monument. Ook geeft ze de leerlingen de opdracht om zelf een herdenking te organiseren, waarbij ze nadenken over de vraag: waarom is herdenken belangrijk? Zie 4en5mei.nl/adopteer-vo (de film duurt ongeveer 2,5 minuut).

2. Onderzoek doen

In het onderzoeksdossier is er eerst aandacht voor een goede onderzoeksvraag. De leerlingen bedenken een hoofdvraag met enkele deelvragen. Het onderzoeksdossier leidt de leerlingen stap voor stap naar een conclusie. Ze kiezen zelf voor het raadplegen van bepaalde bronnen. Als afsluiting van het onderzoeksdossier houden de leerlingen een presentatie.

3. Denkragen behandelen

In de Denkvragenhandleiding vind je Denkvragen. Dit zijn dertig kaartjes met filosofische vragen, opgedeeld in drie thema's. Deze Denkvragen zetten de leerlingen aan het denken én stimuleren een open gesprek over oorlog, herdenken en het belang van monumenten. Om het gesprek diepgang te geven, kunnen de Doorvraagvragen worden gebruikt. De docent is gespreksleider, geen deelnemer. Voor meer suggesties en mogelijke werkvormen, zie de uitgebreidere handleiding op 4en5mei.nl/lesmateriaal-vo.

Mag je ook aan andere dingen denken tijdens een herdenking?

HERDENKEN

Waarom herdenken we mensen die tijdens de oorlog tegen de regels ingingen?

DOORLOG

4. Herdenking voorbereiden

Leerlingen gaan hun eigen herdenking organiseren bij het monument, buiten een bestaande 4 mei-herdenking om. Gebruik het herdenkingsplan in het werkboek om stapsgewijs een eigen herdenking te organiseren. Jongeren willen begrijpen wat ze doen, dus leg de betekenis van de verschillende rituelen uit. Zorg ook dat de context van wie en wat herdacht wordt duidelijk is.

WANNEER?

Wanneer de herdenking plaatsvindt, bepaal je zelf. Er zijn verschillende opties mogelijk.

Een dag naar keuze

De herdenking kan op 4 mei plaatsvinden, maar dat hoeft niet. Het kan het hele jaar door. Onderzoek heeft aangetoond dat het eigenaarschap van de leerlingen zelfs bevorderd wordt door het organiseren van een herdenking buiten een bestaande 4 mei-herdenking om.

In aanloop naar 4 mei

Maar omdat 4 mei altijd in de meivakantie valt, is het misschien lastig om de leerlingen in schoolverband bij de herdenking op 4 mei te betrekken. Het is in dat geval aan te bevelen al in de laatste weken van april de herdenking te organiseren.

Historische gebeurtenis

Het is ook mogelijk dat jullie school een monument heeft geadopteerd dat betrekking heeft op een historische gebeurtenis uit de Tweede Wereldoorlog die op een ander moment in het jaar valt. In het zuiden zijn veel monumenten gerelateerd aan de bevrijding in september 1944 en in Friesland vinden veel herdenkingen plaats medio april omdat die provincie toen, in 1945, werd bevrijd.

Deelnemen aan een bestaande herdenking

Bij veel monumenten wordt jaarlijks al een herdenking georganiseerd door het lokale 4 en 5 mei-comité of oranjecomité, meestal op 4 mei. Veel scholen sluiten hier dan ook bij aan. Laat leerlingen zelf onderzoek doen naar het verhaal van hun monument, of nodig iemand van het lokale comité uit om over het gekozen monument te vertellen.

Bespreek samen met het lokale comité hoe alle leerlingen een zinvolle bijdrage kunnen leveren aan de herdenking, ook al kunnen niet alle leerlingen op 4 mei aanwezig zijn. Bijvoorbeeld door iedere leerling iets te laten maken wat een rol krijgt in de herdenkingsceremonie. Of laat leerlingen tijdens de herdenking het verhaal van het monument in hun eigen woorden vertellen.

EXTRA MATERIAAL

Heb je behoefte aan meer informatie of lesideeën over herdenken, vieren en de Tweede Wereldoorlog? Kijk dan op tweedewereldoorlog.nl/educatie.

TIP

Vergroot de betrokkenheid van de leerlingen door zo veel mogelijk verantwoordelijkheid te geven voor het verloop van de herdenking. Laat leerlingen elkaar helpen en corrigeren als het gaat om respectvolle handelingen en uitingen tijdens de herdenking.

TIP

Nodig ook andere klassen en (groot)ouders uit voor de herdenking!

COLOFON

PROJECTLEIDING
Nationaal Comité 4 en 5 mei

CONCEPT, TEKST EN REDACTIE
Patsboem! educatief

GRAFISCH ONTWERP
Ontwerphaven

BEELD
Ontwerphaven,
[Shutterstock.com](https://www.shutterstock.com), ANP

©UITGAVE
Nationaal Comité 4 en 5 mei
Amsterdam 2023

